

2. Міряха Г. І. Психологічні особливості психічного розвитку підлітка / Г. І. Міряха, М. В. Садовська // Миколаївський міжрегіональний інститут розвитку людини ВНЗ «Університет «Україна». - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/10_DN_2014/Psihologia/5_162823.doc.htm
3. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – Санкт-Петербург: Питер, 1999. – 720 с.
4. Уляева Л. Г. Методы оценки сформированности образа Я-физического у занимающихся таэквондо / Л. Г. Уляева // Юбилейный сборник научных трудов молодых ученых и студентов РГАФК. - Москва, 1998. - С. 192-197.
5. Черкашина А. Г. Стандартизация методики исследования самоотношения к образу физического Я (МИСОФ) / А. Г. Черкашина // Вестник Самарской гуманитарной академии. Серия «Психология». – 2013. - № 1(13). – С. 94-102.

УДК 159.947.5:378.015.3

Гацелюк О. С.

Мотивація досягнення успіху сучасних студентів ВНЗ

Анотація. У статті здійснена спроба аналізу мотивації досягнення успіху у студентів ВНЗ. Визначено мотивацію досягнення успіху, розкрито її структуру та роль факторів що визначають наявність сильної мотивації досягнення у студентів ВНЗ.

Ключові слова: діагностика, мотивація, успіх, мотив, очікування.

Гацелюк Е. С. Мотивация достижения успеха современных студентов в вузе

Аннотация. В статье сделана попытка анализа мотивации достижения успеха у студентов вузов. Определена мотивация достижения успеха, раскрыто ее структуру и роль факторов, определяющих наличие сильной мотивации достижения у студентов вузов.

Ключевые слова: диагностика, мотивация, успех, мотив, ожидание.

Hatselyuk E. S. Achievement motivation success of modern college students

Summary. In the article the diagnosis of psychological motivation to succeed in university students. Determined motivation to achieve, reveals its structure and role of the factors that determine the presence of a strong achievement motivation in university students.

Keywords: diagnosis, motivation, success, motive, expectation.

Постановка проблеми. У сучасному соціальному суспільстві особистості необхідна висока активність, щоб досягти поставлених перед собою професійних, соціальних, творчих і інших цілей. Щоб бути успішним, сучасна людина повинна

вміти швидко адаптуватися до умов соціального світу, який знаходиться в постійній динаміці. Таку стратегію поведінки, на наш погляд, забезпечує мотивація успіху. Саме поведінка, мотивована на досягнення успіху, дозволяє досягти поставлених в житті цілей, кращого положення людини в суспільстві.

Молодь – це кадровий потенціал суспільства. Саме тому одна із найважливіших задач навчання у ВНЗ є розвиток особистості студентів в процесі формування майбутнього фахівця-професіонала.

Попри доволі широке висвітлення теми мотивації успіху у студентів ВНЗ існують певні практичні проблеми в мотивуванні навчання студентів, що відбивається на успішності становлення майбутніх фахівців. Зокрема, особливості мотивації студентів не достатньо повно досліджуються за різними напрямками підготовки, що, відповідно, формують певні особливості мотивації.

Мета дослідження — теоретико-експериментальний аналіз особливостей мотивації досягнення успіху у студентів ВНЗ.

Аналіз досліджень із даної проблеми. Проблеми формування мотивації успіху вивчали та досліджували багато психологів: Д. Аткинсон, Н. В. Афанасьєва, І. А. Батурин, В. А. Белих, С. Занюк, М. Ш. Магомед - Емінов, Д. Макклеланд, А. К. Маркова, А. Мітіна, Ю. М. Орлов, В. І. Степанський, С. А. Шапкін, В. Тимошенко, Х. Хекхаузен та ін.

А. Мітіна зазначає, що становлення мотивації – не просте зростання позитивного або посилення негативного ставлення (наприклад, до навчання), а ускладнення структури мотиваційної сфери, спонукань, які входять до неї, поява нових, більш зрілих, інколи суперечливих відносин між ними [4, с. 56].

В. Тимошенко підкреслює, що провідними в структурі навчальної мотивації є комунікативні, пізнавальні та соціальні мотиви, найдієвішим серед яких є мотив досягнення – прагнення до успіху в професійній діяльності [6, с. 11].

У зарубіжній літературі, присвяченій психологічній діяльності людини існує багато теорій, які розтлумачують сутність поняття досягнення успіху та уникнення невдач. Дослідник М. Плис зараховує до таких теорій наступні: теорія каузальної атрибуції Б. Вайнера, атрибутивного (пояснювального) стилю М. Селигмана, теорія імпліцитних теорій інтелекту К. Двек, соціально-когнітивна теорія самоефективності А. Бандури й теорія сприймального контролю Е. Скінер [5, с. 300].

М. Кондрат'єва визначає мотивацію досягнення як вироблений в психіці механізм досягнення за формулою: мотив «спрага успіху» – активність – мета – «досягнення успіху» [2, с. 49].

А. Мітіна додає, що мотивація і мотиви завжди внутрішньо обумовлені, але можуть залежати і від зовнішніх факторів, спонукати зовнішніми стимулами. При цьому необхідно враховувати, що обставини, умови, ситуація набувають значення для мотивації тільки тоді, коли стають значущими для людини, для задоволення потреби, бажання. А. Мітіна на основі критичного аналізу існуючих трактувань мотиву і мотивації, пропонує трактувати мотивацію як динамічний процес формування мотиву [4, с. 57].

«Засіб, програма і конкретні життєві цілі, які оцінюються індивідом як такі, що оптимально задовольняють потреби, і стосовно яких приймається намір щодо досягнення, – це і є система мотивів особистості», – наголошує відомий український науковець С. Занюк [1, с. 9]. С. Занюк дає визначення мотивації досягнення, розкриває її структуру: мотивація включає у себе мотив досягнення, шанси на успіх та цінність успіху. Він робить висновок про те, що мотивація досягнення виявляється в багатьох аспектах особистісного зростання і є відносно сталим особистісним утворенням. Проте вона також є динамічним утворенням, яке починає діяти у взаємодії із ситуативними факторами [1, с. 18]. Серед факторів, які впливають на мотивацію досягнення успіху вчений виділяє наступні фактори: прагнення досягти високих успіхів, прагнення робити все найкращим чином, вибір складних завдань та бажання їх виконати, прагнення вдосконалювати свою майстерність.

Мотивація досягнення вивчається також в соціально-психологічному аспекті, як мотив соціального успіху, що сприяє досягненню значущих результатів в діяльності і завоювання високого суспільного положення.

Так, дослідник Р. Малінаускас спробував розглянути мотив досягнення в широкому соціальному контексті як прагнення до соціального успіху. Він виокремив і проаналізував основні аспекти мотиву соціального успіху: прагнення до досягнення високих результатів в значущій діяльності і пов'язаних з нею авторитету і поваги; прагнення до завоювання високого суспільного становища, престижу і впливу серед оточуючих; прагнення до суперництва, протидіювання, конкуренції [3, с. 136].

Мотивацію досягнення успіху досить важко сформувати не тільки у школярів, але й у студентів, оскільки середовище та індивідуальна орієнтація особистості впливають на рішення та поведінку людини. Для студентів мотивацію досягнення успіху слід формувати вже з початку навчання, щоб у процесі перебування у ВНЗ студент зміг вирішити, чого він хоче від життя та оточуючого середовища, а також чи правильний він обрав собі фах.

Таким чином, мотивація досягнення – це прагнення до успіху, високих результатів у діяльності. Вона організує цілісну поведінку, підвищує навчальну активність, впливає на формування мети і вибір шляхів її досягнення. Говорячи про розвиток мотивації досягнення успіху, багато дослідників мають на увазі, перш за все, формування активної життєвої стратегії, вироблення моделі поведінки, орієнтованої на успішне досягнення цілей діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Експериментальне дослідження передбачало психологічну діагностику мотивації досягнення успіху в студентському віці. Респондентами виступили студенти 3 курсу факультету української філології ДВНЗ «Криворізький державний педагогічний університет» у кількості 25 осіб від 18 до 25 років, серед яких 22 дівчини (88%) та 3 хлопці (12%). Нами було використано методику діагностики досягнення успіху Т. Елерса, яка допомагає визначити рівень мотивації досягнення у студентів.

Отримані результати презентуємо у вигляді діаграми (див. рис.1).

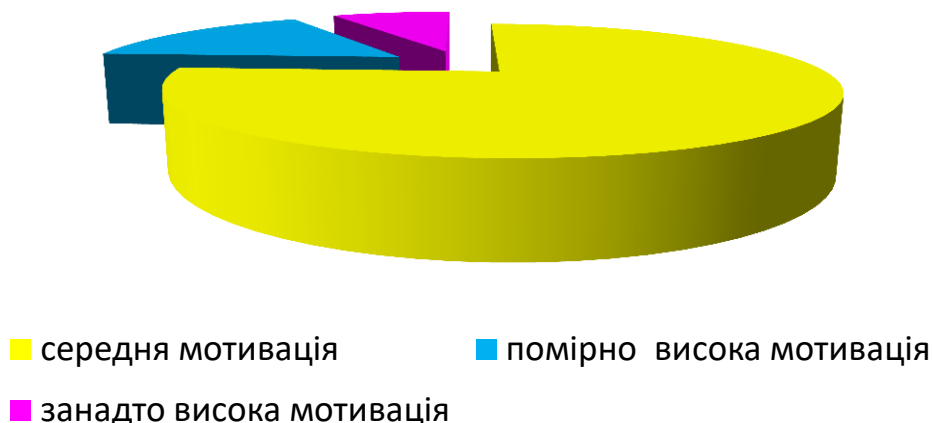

Рис. 1 Мотивація досягнення успіху студентів

Студентів з низьким рівнем мотивації досягнення успіху у результаті дослідження не виявлено. Це свідчить про те, що студенти, маючи певні інтереси та захоплення, все-таки бажають досягати успіху у сфері своїй діяльності. Більше половини досліджуваних (76%) мають середній рівень мотивації досягнення, що свідчить про те, що рівень домагань та рівень задоволення потреб урівноважують один одного та студентам комфортно себе почувати, не роблячи зайвих зусиль. Помірно високий рівень мотивації досягнення успіху мають 16% опитаних, які є більш активними та спрямованими, оскільки докладають значно більше зусиль для досягнення поставленої цілі, ніж досліджувані з середнім рівнем мотивації.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Мотивація досягнення успіху є домінантою у формуванні професійної самосвідомості студентів і виборі подальшого освітнього маршруту. Можна стверджувати, що активним у професійному навчанні буде той студент, що усвідомлює потребу в знаннях, якостях і вміннях, необхідних для успішної професійної діяльності. На цій основі в нього формується мотив досягнення успіху, розвивається вміння ставити цілі й досягати їх. Саме ці процеси відображають сутність мотиваційно-поведінкового аспекту діяльності викладачів і студентів у навчальному процесі. У ході проведеного дослідження емпірично встановлено, що у досліджуваній групі студентів домінує середня мотивація досягнення успіху. Це свідчить про те, що рівень потреб та домагань студентів компенсують один одного. В подальшому планується дослідити взаємозв'язок гендерних особливостей мотивів досягнення успіху та мотивів уникнення невдач у студентів ВНЗ.

Список використаної літератури

1. Занюк С. С. Психология мотивации / С. С. Занюк. – Киев : Эльга-Н : Ника-Центр, 2001. – 352 с.
2. Кондратьева М. В. Развитие мотивации достижения у студентов вузов : учеб.-метод. пособ. / М. В. Кондратьева. – Ставрополь : Изд-во СевКав ГТУ, 2005. – 104.

3. Малинаускас Р. К. Мотивация студентов разных периодов обучения / Р. К. Малинаускас // Социологические исследования.– 2014.– №2. – С. 134–138.

4. Митина А.М. Зарубежные исследования учебной мотивации взрослых / А. М. Митина // Вестник Московского университета.– Серия 14: Психология.– 2011.– №2. – С. 56–65.

5. Плис М. А. Факторы формирования у студентов мотивации к обучению / М. А. Плис // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології.– 2012.– №9. – С. 300–305.

6. Тимошенко В. М. Психологічні особливості формування мотивації досягнення майбутніх учителів (на матеріалі вивчення іноземної мови): автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / В. М. Тимошенко; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – Київ, 2001. – 21с.

УДК 159.9

**Grzegorzewska M. K., Kapusta M.,
Noga H**

The sense of safety among children and teenagers in the light of empirical research

Abstract. The social life is dominated by concepts such as aggression, violence, frustration. The symptoms of this phenomenon are present in schools, families and on the street. They may have different forms, from physical violence both verbal and mental. All this favors the crisis of values and authority. One of the main external causes are the mass media, that do create the lack of authority and values.

One of the conditions of a child healthy development is to provide him a sense of security, which at the end will be again emphasized, not only by the family but also by a school, carers, environment the police and organized prevention programs. The study shows how children and young people perceive the issues related to security.

Keywords: safety, aggression, violence, education, authority, value, responsibility.

**Гжегожевска Марія Катарина, Капуста Маріуш, Нога Хенрік.
Емпіричний аналіз почуття безпеки у дітей і школярів**

Анотація. У соціальному житті домінують такі поняття як агресія, насилля, фрустрація. Їхні симптоми спостерігаються у школах, сім'ї, на вулиці. Ми можемо зустрічатися із різними формами подібних явищ: від фізичного насилля до вербального і психічного. Подібним проявам сприяє криза цінностей і авторитетів. Однією із основних зовнішніх причин, на думку авторів статті, виступають засоби масової інформації із відсутніми в них цінностями і авторитетами.

Однією з умов здорового розвитку дитини є створення для неї почуття безпеки у сім'ї, школі і в навколишньому середовищі в цілому, а також напрацювання профілактичних програм, що дозволяють вирішувати актуальні проблеми, пов'язані із проявами агресії, насилля і фрустрації.